Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 25, 1913, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., četrtek, 21. avgusta (August 21), 1930. Subscription $6.00 Yearly STEV.—NUMBER 197

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Izlet S. N. P. J. po Jugoslaviji

Uspel je sijajno. Osem dni potovanja z vlakom, parnikom, avtobusi in avti po Dalmaciji, Jadranu, Črni gori, Srbiji in Hrvatski. Izletniki so bili povsod lepo sprejeti

Ljubljana, 5. avg. — Izlet po Jugoslaviji, ki ga je aranžiral Izletni urad SNPJ, je sijajno uspel na vsej črti. Podrobnosti pridejo kasneje na vrsto, danes naj zadostuje le kratek, splošen pregled:

Dne 28. julija zjutraj—po impozantnem Ameriškem dnevu v lepem tivolskem parku v Ljubljani prejšnji dan—so se izletniki odpeljali z ljubljanskega glavnega kolodvora proti Dolenjski. Izleta se je udeležilo 63 Amerikancev in sedem gostov, to je sorodnikov in prijateljev izletnikov iz raznih krajev Slovenije. Z nami je šel tudi ljubljanski dopisnik Prosvete, sodrug Mike Klopčič.

Železniška direkcija nam je dala tri vozove drugega razreda, tako da smo bili vso pot sami zase. Izletniki so bili nadvse dobro razpoloženi; iz naših vozov se je razlegalo petje brez malega vso pot. V Novem mestu smo izstopili za deset minut in poročevalec "Slov. Naroda" je fotografiral vso našo skupino. Tam smo izgubili tri izletnike. Ostali so na postaji v restavraciji. Dva sta takoj najela avto in ujela vlak v Metliki, tretji — br. Martinc Jelenc iz Sheboygana— se je pa odjeljal nazaj v Ljubljano.

Ob eni popoldne smo prišli v Karlovec na Hrvatskem in tam nas je čakalo že v naprej naročeno kosilo. Nato je trajala vožnja ves dan po Hrvaški in ko je drugo jutro posvetilo solnce, smo že bili v Dalmaciji. Vlak je obstal v Splitu. Tam so nas sprejeli predstavniki delavske zbornice in turistične organizacije "Putnik". V Splitu smo bili en dan in naslednjo noč. Ogledali smo si razvaline rimskega mesta Solina, krasno mestece Trogir na bližnjem polotoku in druge zanimivosti. Vozili so nas v avtobusih.

Dne 20. julija zjutraj smo odpluli s parnikom v Dubrovnik, kjer smo se spet zamudili en dan. Dobili smo avte, ki so nas povedli po divje romantičnih strminah v Boko Kotorsko in od tam v Črno goro, kjer smo si ogledali Cetinje in se vrnili zvečer nazaj v Dubrovnik. Med vožnjo po strmem Lovčenu se je enemu avtu polomilo kolo in trije izletniki so se morali stlačiti v druge avte, Minka Aleš se je pa morala vrniti v Kotor, kjer smo jo izgubili. Prišla je za nami v Dubrovnik, ko smo že bili vsi v vlaku in vlak je čakal na njo petnajst minut. Železniške oblasti so nam dale vse ugodnosti, ko so sploh mogoče v Jugoslaviji.

Iz Dubrovnika smo se vozili kakih devet ur ponoči po ozkotirni železnici. Dali so nam spet tri vozove drugega razreda, katere so zapeljali prav pred naš hotel. Zjutraj smo prišli v Mostar v Hercegovini in tamkaj zajtrkovali na postaji. Ob eni popoldne smo dospeli v Sarajevo, glavno mesto Bosne. Tam so nas sprejeli na postaji člani Slovenskega kluba s pozdravnim govorom in zapeli so pesem "Domovina, mili kraj". Ves čas v Sarajevu smo bili gostje tega kluba, ki nam je preskrbel brezplačno prenočišče in nam razkazal mesto. Sploh so se izletniki najbolje počutili v Sarajevu. Tistih radostnih ur ne bodo mnogi izletniki nikoli pozabili. Obiskali smo tudi delavsko zbornico in se seznanili s sarajevskimi socialisti. V Sarajevu smo spet izgubili tri izletnice, ki so se odpeljale direktno v Zagreb.

Nadaljnja pot je bilo po ozki progi, ki se vije po strmih hribih in globokih soteskah in skozi sto tunelov proti Belgradu, kamor smo dospeli v nedeljo 3. avgusta zjutraj. Na postaji so nas sprejeli zastopniki delavske zbornice in nas odvedli v svoje prostore, kjer smo bili njihovi gostje ves čas bivanja v glavnem mestu. Vozili so nas naokoli v avtobusih in popoldne se je večje število izletnikov kopalo v Savi. Za vse udobnosti med našim bivanjem v Belgradu gre topla zahvala ondotnim sodrugom, predvsem sodrugu Biliću, tajniku delavske zbornice in uredniku "Radničkih Novin", ki je bil ves čas z nami.

Iz Belgrada smo odpotovali ob enajstih zvečer v Zagreb. Topot smo dobili samo dva vagona drugega razreda in bilo je precej gneče. Toda pot ni bila dolga. Zgodaj zjutraj smo že bili v Zagrebu, ki je — mimogrede rečeno, kajti vse kraje in moje vtise opišem kasneje — najlepše in najmodernejše mesto v Jugoslaviji. Tudi tam smo imeli lep sprejem od delavske zbornice. Sprejel nas je tudi zastopnik izseljeniškega komisarijata, s katerim smo potem imeli sestanek in si ogledali njihove prostore. Delavska zbornica nam je dala dva avtobusa na razpolago in sodrug Vladimir Pfeifer, tajnik zbornice in urednik zagrebških "Radničkih Novin", nas je vodil po mestu. Ogledali smo si razne znamenitosti, predvsem palačo delavske zbornice, v kateri so razni uradi za zavarovanje delavcev, bolnišnice, kopališča itd. Sijajen zavod je to.

V Zagrebu je bil razhod izletnikov. Nekaj jih je ostalo tam za par dni, drugi so se odpeljali proti Karlovcu in Dolenjski, največ nas pa je šlo z večernim brzovlakom v Ljubljano. Škoda, ker nismo mogli vsi ostati dalj časa v Zagrebu.

Izlet po Jugoslaviji, ki je trajal osem dni, je dobro uspel. Izletni urad SNPJ je ustvaril dober precedent, ki ga bodo nedvomno posnemale druge organizacije v Ameriki, kadar prirede take izlete v Jugoslavijo. Nobenemu izletniku ni žal, da je šel na to pot. Zdaj pa prihaja čas odhoda. Še dober teden prebijemo pri sorodnikih in prijateljih in 15. avgusta se odpelje prva skupina proti Dunaju.

Ivan Molek.

Dvajset let zapora radi tatvine ure

New York. — Steven Lynch, ki je bil spoznan krivim, da je ukradel uro, katera je bila vredna en dolar, je bil obsojen na dvajset let zapora.

POSNEMANJE

Snažilec čevljev, "Tony, the Silk Hat Bootblack," kot ga imenujejo v New Yorku, noče zaostajati za "society" družbo, katero skuša posnemati z imitiranjem. On ni nobena izjema, ker stremljenje povprečnega Amerikana je, da ne zaostaja za svojim sosedom in buržoazijo glede osebne zunanjosti.

LONDONSKI DEKAN O SAMOMORU

London. — Dekan Ralph Inge, ki je poznan po vsem svetu pod imenom "mračni dekan", je v svojem govoru na cerkveni konferenci v Oxfordu pobijal tradicionalno etiko krščanstva, ki obsoja samomore. "Jaz ne obsojam človeka," je dejal Inge, "ki trpi na mučni bolezni in ve, da ni zanj rešitve, če si želi skrajšati trpljenje s samomorom. Tako bi se moralo dovoliti tudi vsakemu kriminalcu, ki je obsojen na smrt, da izvrši kazen nad seboj na način, kakršnega si sam izvoli."

Na konferenci se je razpravljalo tudi o porodni kontroli, spolni moralnosti in drugih vprašanjih in o teh je Inge govoril odprto ter opravičeval revolto mladine proti starim moralnim in etičnim tradicijam.

Green čestita Norrisu na zmagi

Ameriška delavska federacija in Bratovščine železniških delavcev bodo podpirale Norrisa v njegovem boju za ponovno izvolitev

Washington.—(F. P.) — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije je poslal senatorju Norrisu iz Nebraske brzojavko, v kateri mu čestita k njegovi zmagi v republikanskih primarnih volitvah, tekom katerih je porazil svojega reakcijonarnega protikandidata. Podobne brzojavke so bile odposlane senatorjema Robinsonu in Pinu iz Oklahome. Vsi trije so se borili proti imenovanju sodnika Parkerja članom zveznega vrhovnega sodišča. Norris je bil glavni voditelj v tej vroči bitki.

Bratovščine železniških transportacijskih delavcev se bodo pridružile ADF in podpirale Norrisa v njegovi kampanji za ponovno izvolitev ob priliki splošnih volitev v jeseni ter nastopile proti Hitchcocku, demokratskemu kandidatu, katerega podpirajo vsi reakcionarni elementi, za katerimi stoji vsemogočni elektrarski trust, ki napenja vse svoje sile, da bi svojemu največjemu sovražniku onemogočil ponovno izvoljitev. Hitchcock, ko je bil v senatu, je glasoval za Esch-Cumminsovo predlogo v obliki, ki je napravila stavke nelegalne.

Federacija bo podpirala tudi senatorja Pina v Oklahomi proti Goreju, njegovemu tekmecu, ki se je boril proti 7-urnemu delovniku za zvezne nameščence in ki je ob mnogih prilikah v senatu nastopil proti delavcem, da se s tem prikupi farmarjem v Oklahomi. Zadnje čase je Gore nastopal kot lobist za petrolejske interese ter se pri tem poslu-ževal svojega privilegija kot bivši senator, ki mu je omogočal pogovore s senatorji.

Ker je bil Thompson iz Alabame poražen v primarnih volitvah po svojem protidelavskem kandidatu Bankheadu, se federacija ne bo udeležila končne tekme, v kateri bo Heflin Bankheadov glavni tekmec. Heflin je glasoval proti Parkerju.

Lava pokopala šest hribolazcev

Tokijo, Japonska, 20. jul. — Včeraj je zopet pričel bruhati ognjenik Asama, ki se dviga na severnozapadni strani tega mesta. Šest hribolazcev je deroča lava pokopala pod seboj, ko je nenadoma prišel izbruh lave iz ognjenika.

Več kot dva milijona brezposelnih v Angliji

London, 20. avg. — Število brezposelnih v Veliki Britaniji še vedno narašča in uradne številke, ki so bile včeraj objavljene, prikazujejo, da je 2,050,737 delavcev brez dela. Število se je v prošlih dveh tednih zvišalo za 39,270.

REVOLTA V INDIJI ZAVZEMA VEČJI OBSEG

Angleži pošiljajo nova vojaška ojačanja v severozapadne obmejne province, kjer je v teku oborožena revolta proti angleški nadvladi. Angleški aeroplani bombardirajo indske vasi. Bojkot angleških izdelkov udaril tudi Ameriko

New York. — (F. P.) — Bombardiranje odprtih indskih vasi po angleških letalih krši vse mednarodne zakone in se ne da nič lažje zagovarjati, kakor bombardiranje angleških mest in vasi po Nemcih tekom minule vojne, zoper katero so tedaj Angleži tako ogorčeno protestirali. Tako izjavlja Sailendra Nath Ghose, predsednik ameriške podružnice Indijskega nacionalnega kongresa. "Ker ne morejo ukroti oboroženih upornikov, bombardirajo vasi, v katerih živijo njihove žene in otroci", pravi Ghose.

Akoprav se nahaja v Pešavaru že 30,000 vojakov in znaša celokupna vojaška sila Angležev v severozapadnih obmejnih provincah nad 90,000 mož, pa Angleži še vedno pošiljajo nova ojačenja v te pokrajine, ki so velike važnosti zanje, kajti Pešavar kontrolira znani prehod Khybar Pass, ki vodi v Afganistan in Rusijo. Nacionalisti v teh pokrajinah se izogibajo odprtim bitkam z Angleži in vodijo guerilsko vojno. Na ta način, pravi Ghose, so uporniki dobili takorekoč kontrolo nad ozemljem, ki meri 250 štirijaških milj.

Ghose meni, če bi Gandhi sklenil kompromis z Anglijo, da bo to pomenilo razkol v indijskem nacionalističnem gibanju; eno krilo bi nedvomno sledilo Gandhiju, dočim bi krilo ekstremistov vodilo oboroženo revolto. Gandhijeva ekonomska vojna je bila dozdaj zelo uspešna in posledice je čutila celo Amerika, pravi Ghose.

Ker Indijci bojkotirajo angleške izdelke, je s tem udarjen ameriški bombažni izvoz v Anglijo, ki je zadnje mesece zelo skrčila uvoz surovega bombaža iz Amerike prav zaradi tega bojkota, ki je trdo udaril angleško tekstilno industrijo. Ghose meni, da je edini izhod odhod Angležev iz Indije, v kar bodo prisiljeni, če bodo Indijci nadaljevali svoj boj združeni kot so sedaj.

Slovenci žrtve eksplozije v rudniku

Šest članov Slovenske narodne podporne jednote izgubilo življenje

Blakeburn, B. C., Kanada. — (Izvirno Prosveti.) — V veliki eksploziji, ki se je 13. avgusta pripetila v premogovniku Blakeburn Co., je bilo med drugimi ubitih tudi šest članov Slovenske narodne podporne jednote, kakor nam poroča br. Nikola Popović, predsednik društva št. 624 SNPJ. Imena ubitih članov so:

Joseph Nagode, doma iz občine Žiri, okraj Logatec; Joso Šutić, iz občine Kosinj, okraj Perušić; Frank Plut, iz občine Lokvica, okraj Črnomelj, tajnik društva; Vid Krešić, iz Donje Rasna, okraj Stolac, Hercegovina; Frank Jerovšek, iz Lahovča pri Kamniku in Julijan Konopka iz Boročan, Poljska.

Ruska zadruga vgložila tožbo za odškodnino

Chicago, 20. avg. — Ruska zadružna družba, ki ima svoje prostore na 1648 W. Division st., je včeraj potom svojega odvetnika vložila tožbo za odškodnino $10,000 proti policijskemu poročniku Lloyd W. Lehmanu, ker je pred nekaj meseci navalil v njene prostore s četo policajev, ki so pričeli razbijati pohištvo in napravili veliko škodo.

BEZPOSELNOST IN GOZDNI POŽARI

Lansing, Mich. — Nekateri gozdnih požarov, ki divjajo v Michiganu, so bili podtaknjeni namenoma, da tako brezposelni dobe delo pri gašenju. Tako izjavljajo uradniki državnega gozdnega departmenta, ki so te dni prejeli obvestilo, da so bili trije delavci kaznovani z zaporom radi požigov.

Vsaka oseba, ki je uposlena pri gašenju gozdnih požarov, prejema 40 centov na uro od države. Ker je velika brezposelnost, so mnogi nalašč zažigali gozdove, da so potem dobili delo. To se ponavlja že od spomladi in policija je bila na delu, da jih zasači, toda razen omenjenih treh ni bil noben drugi kaznovan.

Svoboda zborovanja v južnem Illinoisu

Šerif in njegovi pomagači so oboroženi s strojnimi puškami napadli zborovanje rudarjev in aretirali več delavskih voditeljev

Benton, Ill. — (F. P.) — Narodna rudarska unija, ki je pod komunističnim vplivom, je sklicala javen shod v West Frankfurtu, Ill., ki se nahaja v okraju Franklin, središču illinoiških premogovnih polj; ta shod naj bi bil nekaka preizkušnja, če ustavna garancija svobode zborovanja kaj pomeni v južnem Illinoisu pod republikanskim governerjem in pod republikanskim šerifom. Navzoč je bil tudi organizator Unije za civilne svoboščine, Frank L. Palmer.

Preizkušnja se je slabo obnesla za zborovalce in organizatorje. Okrajni šerif James S. Pritchard je pridri na zborovanje s svojimi pomožnimi deputiji, katere je bil oborožil s strojnicami ter razgnal zborovalce, več voditeljev zborovanja, med njimi tudi Palmerja, pa je aretiral ter jih spravil v okrajno ječo v Bentonu, Ill. V okrajni ječi je šerif rekel Palmerju, da je bil tudi na zborovanju v Zieglerju, kjer bi ga bil ustrelil čim bi se bil pojavil kak nered, obenem pa mu je zatrdil, da unija ne bo imela več shodov v okraju Franklin. Palmer in pet drugih organizatorjev zborovanja, ki so bili vrženi v ječo z njim vred, se nahajajo na prostem pod varščino $500 in bodo prišli pred poroto dne 8. septembra. Medtem pa se bodo podvzeli potrebni koraki, da se izposluje odstavitev šerifa Pritcharda, katerega obtožujejo zlorabe uradne oblasti.

Demonstracije brezposelnih določene na 1. september

New York. — Trade Unity liga je določila dan 1. septembra za masne demonstracije brezposelnih, ki se bodo vršile v vseh večjih mestih v Zed. državah. Demonstrantje bodo zahtevali takojšnjo pomoč za brezposelne, hrano za otroke brezposelnih delavcev in zavarovanje proti brezposelnosti.

Nadaljna razkritja zvez politikov z gangeži

Zaplemba dokumentov pokazuje novo evidenco o obsežni korupciji politikov in policije. Državni senator prejel ček od gangeža. "Višji" politiki se skrivajo

Chicago, 20. avg. — Kar se smatra za najpomembnejšo evidenco, ki je bila dozdaj zaplenjena in ki pokazuje podrobnejše detajle o zvezi politikov in policije z gangeškimi skupinami, je včeraj prišla v roke uradnikom državnega pravdništva, ki vodijo preiskavo glede gangeških aktivnosti v Chicagu.

Kot izjavljajo preiskovalci bo evidenca, kadar bo podana javnosti, odkrila korupcijo, o kateri se ljudem še ne sanja in da bo mnogo vplivnih politikov pobegnilo iz Združenih držav rajši kot bi se izpostavljali kaznim, ki jih čakajo, če se pravočasno ne umaknejo.

Preiskovalci so bili sami presenečeni, ko so odkrili nove dokumente. Izjavili so, da so ljudje, ki so imeli zveze z gangeži in butlegarji, vplivne osebnosti v javnem življenju. Prvi Zutovi rekordi, ki so dokazali zvezo sodnikov in drugih uradnikov s zločinskimi karakterji, so malega pomena v primeri z evidenco, ki je bila včeraj odkrita, so izjavili preiskovalci.

Dokumenti so bili najdeni v varnostni shrambi Security Trust & Safe Deposit Co., ki ima svoje urade na 159 N. State st. Dovoljenje za zaplembo teh dokumentov je izdal municipalni sodnik Lyle, ki se je prej še posvetoval s člani preiskovalnega odbora.

Kot vse kaže, bo sedaj tudi zvezna vlada posegla vmes. A. P. Madden, načelnik zveznega dohodninskega oddelka, je izjavil, da je dobil v roke kopije Zutovega seznama dohodkov, ki jih je umorjeni gangeš prejemal, toda od katerih ni plačeval vlaži dohodninskega davka. Madden je sedaj zagrozil, da bo poslal na zaslišanje uradnike bančnih institucij, o katerih so dokazi, da so imeli poslovne stike z Zutom, in zahteval bo, da pojasnijo vse kar vedo o gangeževih aktivnostih.

Dognalo se je, da je bil med tistimi, ki so prejemali denar od gangeškega sindikata, tudi državni senator Harry Starr. Starr je prejel od Zute $200 v čekih, kot pokazujejo dosedanja odkritja. Ko je bil senator poklican na zaslišanje, je izjavil, da je prejel denar od gangeža.

To so šele prvi odzivi velike korupcije javnih uradnikov, veliko več odkritij pa napoveduje v kratkem. Velike ribe to slutijo in se umikajo v letovišča.

Klanovci napadli otroško šotorišče

Pri tem so jim pomagali legijonarji in policija. Drhal pretepala učiteljice in otroke. Dve učiteljici in eden učitelj aretirani

New York. — (F. P.) — Okrog 600 ku-kuklanovcev in legijonarjev je napadlo otroško kempo v Van Etenu, N. Y., kjer se nahaja na oddihu 80 delavskih otrok. Drhal je razgrajala v kempi in na razne načine terorizirala otroke in učitelje. Učiteljici Mabel Husan in Alice Hallmeen in dva otroka je drhal prisilila, da so morali poljubljati ameriško zastavo ter jih je pretepla. Ko je drhal odšla, je navalila na kempo državna policija, ki je aretirala Mabel Husan, Alice Hallmeen in učitelja Eli Helmo.

Drhal je sežgala zastavo otroške kempe, uničila otroške stenske liste in poškodovala več predmetov v kempi. Medtem, ko je drhal razsajala in uničevala, pa so otroci stali poleg in peli internacionalo. Nato so klanovci ugrabili dve učiteljici in dva otroka ter jih vlekli s seboj v mestno hišo, kjer so jim zapovedali, da morajo poljubljati ameriško zastavo. Eden izmed otrok je zastavo pograbil s zobmi, nakar so podivjani klanovci pretepli učiteljico Husan.

Mednarodna delavska obramba je poslala brzojaven protest governerju Rooseveltu proti sodelovanju državne policije s klanovsko drhaljo in je zahtevala, da se takoj izpusti aretirane učitelje in otroke.

Drugo noč so klanovci spet pridrli pred otroško kempo, toda se niso upali napasti otroškega zborovanja, ki je bilo v teku, ker jih je stražila večja množica delavcev in delavk.

Stavka tekstilnih delavcev

Petsto delavcev pustilo delo, ker jim je družba znižala mezde

Bessemer City, N. C., 20. avg. — Petsto delavcev, ki so bili uposleni v dveh tovarnah American Mills Co., je zastavkalo, ker jim je družba znižala mezde za 25%. V stavko so se vmešali tudi komunistični organizatorji, katere so pa stavkarji izgnali iz mesta, "ker ne marajo imeti nobenega opravka z rdečimi agitatorji."

Predsednik družbe, ki lastuje več tekstilnih tovaren v Gastoniji, ki je bila prošlo leto pozorišče velikega delavskega nepokoja, je Frank Goldberg, znan protiunijski tekstilni magnat.

"ČLOVEŠKA KROGLA"

V Atlantic Cityju, N. J., ima vsakdo priliko videti štirikrat dnevno "človeško kroglo" v osebi Harry Gregga, ki ga izstrele iz topa. Na sliki ga je videti ravno ko je priletel iz topovske cevi.

Finančna kriza v Španiji

Finančni minister podal ostavko

Madrid, 20. avg. — Stalni padec pesete, ki razburja vladne uradnike in finančne eksperte, je povzročil, da je Manuel Argueilles, finančni minister, podal resignacijo.

Njegovo ostavko je kabinet na včerajšnji seji sprejel in imenoval Julio Waisa, dosedanjega ministra za ekonomske zadeve, za Argueliesovega naslednika. Luis Rodriguez Viguera, bivši poljedelski minister konservativne vlade l. 1922, je pa bil imenovan za ministra ekonomije.

Vlada sicer ni krivila Argueilesa, da je on povzročil finančne krizo, ki je rezultirala v padcu pesete, toda minister je bil šele dlje časa nezadovoljen s finančno situacijo in je radi tega podal resignacijo, ki je prva v španskem kabinetu, odkar je prišel na krmilo vlade premijer Berenguer po padcu diktature Primo de Rivera.

Da je situacija resna, je razvidno iz dejstva, ker so premijer Berenguer in drugi visoki vladni uradniki takoj zapustili svoja letovišča in odhiteli v glavno mesto, ko so izvedeli, da namerava finančni minister podati resignacijo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju, za primer (July 31-30), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ne vam list ne ustavi.

Norrisova zmaga

Zvezni senator Norris iz Nebraske je progresivec La Follettovega tipa, ki je tudi njegov logični naslednik ter vodja progresivcev v kongresu. Dasi ni Norris nikak radikalec, je pa mož, kakršnih je malo v zveznem kongresu. Bori se za ljudske pravice, je proti trustjanom in velebizniškim interesom. V svojem boju je pošten, zato ga tudi nasprotniki cislajo in cenijo, četudi on ne da nič na mnenja njegovih nasprotnikov, ki so orožje raznih lobistov.

Pred dobrim tednom so se vršile v državi Nebraski primarne volitve za zveznega senatorja. V volilni kampanji so se Norrisovi nasprotniki posluževali poleg demagogije, ki je lastna nizkotnim političnom, tudi novega načina, ki jim ne dela nobene časti. Poiskali so človeka, ki nosi isto ime kot bojeviti senator Norris, pa so ga privlekli pred volilce kot kandidata G. W. Norrisa. Imeni sta bili do pičice isti. S to potezo so nazadnjaški politični nameravali uspeti in poraziti starega senatorja Norrisa. Tudi sam predsednik Hoover je nastopil v kampanji proti senatorju Norrisu. Ampak tudi njegov vpliv ni nič pomagal. Novi kandidat z Norrisovim imenom sicer ni prišel na volilno listo, ker je prepozno prijavil kandidaturo, politični pa so se s tem činom sami osmešili in očrnili pred ljudstvom, kot se osramoti pred razumnim ljudstvom vsak človek sam, ako se poslužuje nepoštenih mahinacij.

Senator Norris je v republikanskih primarnih volitvah v Nebraski triumfiral. In to je silni udarec za Hooverjevo administracijo, ki si je prizadevala na vse načine, da prepreči zmago osovraženega senatorja, ker se je hudo zameril pri administraciji ter si nakopal jezo elektrarskih interesov, kajti on se je drznil nasprotovati njihovim izkoriščevalskim metodam. V boj proti Norrisu so se vrgle vse "krepostne" struje: moralisti in suhači in ligaši in temperenčniki. A vse to ni nič pomagalo. Volilci v Nebraski so oddali svoje glasove za bojevitega senatorja in proti Hooverju ter elektrarskemu trustu in jima dali s tem zasluženo udarec.

Sedaj, po Norrisovi zmagi, se Hooverjevi administracijski politiki tolažijo, da bo pri splošnih jesenskih volitvah demokratski kandidat G. H. Hitchcock, znan reakcionarec, porazil Norrisa. Volitve se vrše že prihodnji mesec. Norrisovemu demokratskemu nasprotniku je obljubljena pomoč s strani vseh starogardnikov v Nebraski. Nekateri se že sedaj vesele, da bo Norris poražen in kažejo na sličen slučaj v Iowi, ko je bil leta 1924 tam poražen senator Brookhart, proti kateremu so se tudi združili starogardniki in demokratje.

Nebraska ni Iowa. Razmere so sedaj drugačne kot so bile pred šestimi leti. Senator Norris si je pri svojih volilcih pridobil veliko ugleda, ker je vestno zastopal ljudske interese, vselej pa je odločno nastopal proti izkoriščevalskim metodam velebizniških interesov. Norris je sovražnik injunkcij, ki so izdane proti delavcem, je za javno lastništvo in odločno nasprotuje proti imenovanju nezmožnih oseb zveznim sodnikom. Njegova dela jasno govore, da bo ponovno zmagal.

Brezposelnost—svetovni problem

Pred kratkim se je mudil v Združenih državah angleški delavski voditelj Walter Citrine, tajnik angleških strokovnih unij. Konferiral je s predsednikom Ameriške delavske federacije, kateremu je dejal, da je nezaposlenost svetovni problem, katerega bi se dalo rešiti le potom mednarodne kooperacije. Poudarjal je, da je brezposelnost kronična bolezen sedanjega ekonomskega in družabnega sistema, katero se ne more zdraviti kot lokalen ali začasen pojav.

Prokletstvo brezposelnosti, katere je kriv sedanji kapitalistični red, je udarilo vse industrijske dežele, ene manj, druge bolj občutno. Izmed teh je Francija najmanj prizadeta, to pa radi njenega nizkega življenskega standarda, kar omogoča njenim industrijam uspešno konkurenco na svetovnih tržiščih, ker so delavske mezde nižje kot v drugih državah.

Nekatere dežele skušajo rešiti problem brezposelnosti s carinskimi zidovi, kar je zgrešeno. Edino mednarodna kooperacija in odprava kapitalističnega sistema bi preprečili brezdelje.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

To in ono

Bridgeport, Ohio. — Dne 15. avgusta je tukajšnja Lorain Coal kompanija znižala mezdo premogarjem za 10 odstotkov. Zvečer istega dne se je vršil shod, katerega je sklicala National Miners unija. Seje sem se tudi jaz udeležil. Bila je pravcati cirkus. Na seji so sklenili, da zastavkajo prihodnji dan, kar pa se ni zgodilo.

In prav je, da ni prišlo do stavke, ker rudarji niso organizirani. Ako bi bili zastavkali, bi bili tisti najbolj prizadeti, ki bi bili v stavki aktivni: izgubili bi bili še tisto delo, ki ga imajo. Prav in potrebno je, da se protestira, ampak stavka, kakršno hočejo voditelji te unije, bi ne bila uspešna, dokler rudarji niso organizirani. To dokazuje par slučajev, do katerih je prišlo pred več meseci v tem okrožju.

Na seji je voditelj dal za vzgled Piney Fork, oziroma plačo, ki jo prejemajo tamkajšnji rudarji in je trdil, da je to zasluga National Miners unije. To seveda ni resnica. In ako tamkajšnji rudarji ne bodo oprezni in šli na limanice tem voditeljem, se bo z njimi tako zgodilo kot se je z rudarji v par krajih.

Ako hočemo pošteno organizacijo (in te je treba), tedaj pristopite k reorganizirani U. M. W. of A., kateri načeluje Howat. Ta organizacija ima dober namen in dober program. V unijo hoče pridobiti veliko večino rudarjev prej, predno jih misli poklicati na stavko.

O tej seji bi lahko več pisal, pa ni vredno, ker jo je zapustil vsak trezno misleč rudar. Je treba poštene organizacije in tudi politične. Moje mnenje je, dokler bodo tisti delavci, kateri imajo malo boljše delo, mislili tako, da bo le zanje prav, tako dolgo bo borba še težka. In to se vidi vsepovsod, posebno meni pride dostikrat pred oči.

Zadnje čase sem obiskal vse naselbin v Ohiju in Pennsylvaniji. Povsod se prebujajo in delujejo za napredek. V Girardu je dosti naših rojakov in ako se ne motim, bo ta naselbina postala prava trdnjava SNPJ in socialističnega gibanja. Glavna ovira povsod pa so slabi časi. In govoriti o ovirah delavskega gibanja, so to le izgovori, ker ravno sedaj v slabih časih bi morali iti skupno za pojačanje delavske misli in organizacij. Kolikor se to tiče soc. stranke, je lahko vsakdo njen član, ker ima za brezposelne izjemne znamke. Uspehe na agitaciji sem naredil povsod dobre, posebno ako upoštevam razmere. Posebno v Girardu se mi je dopadlo in sem se težko ločil od tam.

Kar se tiče naše okolice, vlada še vedno depresija in trganje plač je nekaj vsakdanjega. In ko človek — pa najbo že kdorkoli — deluje za delavsko stvar, ima vedno tudi nasprotnike. Tudi jaz nisem brez njih. Vendar pa nikdo noče prevzeti mojega mesta. Rečem to, da biti urednik delavskega časopisa ali pa njegov agitator, je najslabše delo. Vse intrigira proti njemu in vsepovsod mu stavijo zapreke, to več radi osebnosti kot radi prepričanja.

Ravno zato, radi tega nasprotstva, je težko dobiti agitatorje za delavske liste. Koliko jih je že poskusilo, pa so kmalu spoznali grenkosti tega dela. Kljub vsem zaprekam bom skušal še v bodoče vzdržati, kadar bo pa lonec poln, bo pa počil. Rečem tudi to, da je bilo vse moje delo pri agitaciji za pokret ali kjerkoli vedno tudi v korist SNPJ. Za to imam dokaze. SNPJ mi je bila in mi je še vedno pri srcu in ravno tako Prosveta, katere sem že star naročnik kot tudi Proletarca. In ker je SNPJ organizacija naprednih delavcev, je naša dolžnost, da delujemo za njen in za splošen napredek.

Treba je torej, da delujemo v smeri delavske politične akcije, kar jaz delujem že 19 let in bom tudi v bodoče, kolikor bo v moji moči. Zdrava pamet in poštena politika je v korist članstvu SNPJ, ne pa osebna. Zadnja je že pri mnogih društvih prinesla polom. Kadar se politizira, bi se po mojem mnenju moralo v glavnem gledati na delo osebe ne pa na osebo kot tako ali pa na njegovo družino. Delo, to je glavna stvar: ali je v korist SNPJ in delavskemu pokretu, ali v pogubo.

Zadnje čase opazujem, da osebna politika še mrličev ne pusti v miru. Sramota! Ni pa treba razpravljati o tem, ker zavedno članstvo SNPJ ne bo nikakor pozabilo našega nepozabnega delavca Jožeta Zavertnika. Nabavite si njegove slike v dvorane in zborovalne prostore. Ohranimo njegov spomin med nami.

V tedenski izdaji na angleški strani Prosvete z dne 18. avgusta zopet fantazira o socializmu L. Schemnitzer, član druš. 709 z Broughtona. Koliko pojma ima o njem, se vidi v dopisu. Vendar pa je dobro, da se taki oglašajo, ker to zbudi življenje v mladini. Zadnjih štiri ali pet mesecev se vidi, da se je tudi mladina pričela baviti z delavskimi vprašanji. Radi tega vem, da bo omenjeni dopis prinesel nove mislece, kot jih je zadnji. Lepo je čitati globoko zamišlene članke, ki so se zadnje čase pričeli pojavljati v Prosveti in Proletarcu s strani mladine in nanašajoč se na delavska vprašanja. To kaže, da gremo naprej.

Vi mladi, le korajžo, ker čas nas sili, da moramo razmišljati, kako si izboljšati naš položaj. V to nas sili predvsem brezposelnost. Brat Schemnitzer mora imeti dobro pozicijo, ker tako zagovarja kapitalizem, ali se pa mogoče boji, da bi jo socialisti — razdelili.

Joseph Snoy.

O smrti bratranca

San Francisco, Cal. — Naj mi bo dovoljeno sporočati žalostno vest o smrti mojega bratranca Jožeta, ki je utonil v Kolpi dne 3. junija. On je služil pri ameriški vojni mornarici, na vojni ladji Maryland, ki je 28. maja odplula čez Atlantik na Francosko in od tam v Sušak.

Ko so pristali v Sušaku, je med drugimi mornarji tudi pokojni bratranec dobil 28 dni dopusta, katero priliko je porabil za obisk svojega rojstnega kraja in svojo 70 let staro mater, katero je zapustil na Vrtači, fara Semič, Dolenjsko, kot 17-letni mladenič.

Mati je bila tako vesela njegovega prihoda, da bi bila skoraj od veselja umrla. Usoda pa je hotela, da je bil doma samo štiri dni. Dne 6. junija je šel v spremstvu neke ženske h Kolpi, in ker je bilo vroče, se je šel kopat. Kljub temu, da je bil ranjki izvrsten plavač, ga je prevarila Kolpa, kot je že marsikaterega. Bil je komaj dva metra od brega, ko mu je udrla voda v pluča in je izginil pod vodo.

Pri nas na obisku je bil meseca februarja in obljubil, da bo nam povedal vse zanimivosti o stari domovini, ko se povrne. Usoda pa je hotela drugače. Naj počiva v miru poleg svojega očeta in sestre tam pri sv. Duhu.

A. Markovich.

Za dolom

Carlinville, Ill. — O delu ne morem pisati, ker ga tukaj sploh ni. Radi tega sem se bil napotil pred par tedni v Kincaid, kjer sem prej delal. Mislil sem, da se mi bo sreča na kak način nasmehnila. Ko pridem k rudniku, se mi nekako čudno zdi, ker vidim tako malo rudarjev (bil sem tam namreč ob času, ko so šli na delo). Radi tega vprašam par znancev, s katerimi sem se pogovarjal, ako so ostali že odšli v rov. Odgovor sem dobil, da ne in da je sedaj vseh rudarjev v dotičnem premogovniku le okrog 275. Temu sem se zelo začudil, ker se ni tako dolgo, ko nas je tam delalo tisoč mož. Ostale, skoraj tri četrtine, so izpodrinili stroji, katere je kompanija uvedla v obrat.

Ko med opazovanjem hodim mimo jamskega vhoda, zagledam superintendenta ki je bil v delovni obleki, namenjen v rov. Korajžno se mu približam in ga vprašam, ako bi bilo mogoče delo dobiti. Prav špičasto me pogleda in pravi, da me zaenkrat ne potrebuje. Vprašam ga, če bi mi mogoče delo dal čez čas, ako mi ga sedaj ne more. Da bi videli, kako mi je ta svetnik zabrusil v obraz, "da se to mogoče zgodi, ako bo kateri premogar umrl." Odgovoril sem mu, da nima nihče v majni kontrakta na življenje in da lahko vsak čas ubije katerega rudarja, na kar pa jaz ne bom čakal.

Tako se kapitalisti in njihovi služabniki norčujejo iz delavcev. Jaz sem ga že na obrazu poznal, da si je mislil: Ti starec neumni! Kaj me hodiš vprašat za delo, ko lahko dobim mladih ljudi več kot jih potrebujem.

Odšel sem proti mestu Jaisserville. Tam sem se prav dobro zabaval, čeravno so večinoma brez dela. Delajo le še tisti, ki se znajo hliniti kompaniji. Tisti, ki nimajo dela, pa čakajo na boljše čase, tako tudi jaz.

Matt. Mrak.

Rudarski boj v "novi" fazi

Prejšnjo sredo dne 18. avgusta je bila na okrožnem državnem sodišču v Bantonu, Ill., izdana drastična sodnijska prepoved proti reorganizirani rudarski uniji, kateri predseduje Alex Howat. Injunkcijo je "zaprosilo" 15 rudarjev iz Franklin okraja, v katerem ima Lewis še nekaj pripadnikov. Ti rudarji so seveda orodje Lewisa, o čemur več pozneje.

Sodnijska prepoved, ki je začasna in proti kateri bo vložen ugovor v prihodnjih par dneh, popolnoma paralizira reorganizirano unijo z dvanajstim rudarskim distriktom vred, ker uradnikom — mednarodne unije in distriktne — in vsem uslužbencem rudarjev prepoveduje absolutno vse funkcije: ne smejo poslovati pod imenom United Mine Workers of America, ne sprejemati unijskih prispevkov, ne govoriti proti Lewisu, ne opravljati unijskih poslov, ne nastopiti proti Lewisovim pripadnikom bodisi na sodišču ali pa v uniji, ne govoriti ali pisati o pogodbi 12. distrikta itd.

Injunkcija ima torej "zobe" na vseh straneh in je pravi stvor. Tistih 15 rudarjev, ki so na nji podpisani, so, kot rečeno, Lewisovo orodje, ker peticijo za prepoved so sestavili in vložili na sodniji Lewisovi odvetniki, kateri bodo tudi v bodočih zaslišanjih nastopali na sodniji.

Da se je Lewis poslužil injunkcije, je zato več vzrokov. Glavni seveda je ta, ker mu teče voda v grlo in se je končno poslužil te poti, da oseka glavo reorganizirani uniji, ki dobiva vedno več pripadnikov in članov med rudarji. Da se je poslužil dotičnih 15 rudarjev, je seveda strategična poteza: da bo lahko ribaril v kalnem, češ, "rudarji so vzeli sodnijsko prepoved proti Howatovi gangi." S tem seveda ne bo preslepil nikogar.

Pri vsem tem je potrebno upoštevati sledeče fakte, ki igrajo važno vlogo v tem boju:

1.) Lewis je pogorel na sodniji pred nekaj tedni, ko je bil spoznan krivim kršitve sodnijske prepovedi, katero je preteklo jesen dobila proti njemu illinoiska distriktna organizacija. Obsojen je bil na globo 2500, kar je pomenilo, da mora pobrati šila in kopita iz Illinoisa. Po tem odloku je bila njegova mašina med illinoiskimi rudarji paralizirana in pregnana v temnico, kjer se je skuhala injunkcija proti Howatovi skupini.

2.) Odkar je 12. distrikt vzel proti njemu sodnijsko prepoved, je bil njegov najmočnejši argument v nastopanju proti rudarji in drugimi unijami v vlogi moralista. Obsojal je to akcijo voditeljev illinoiskih rudarjev z argumentom, da je to prvi slučaj v zgodovini delavskega gibanja, ko je delavska organizacija nastopila proti delavski organizaciji z injunkcijo, ki je orožje kapitalizma, katerega vsi delavci obsojajo ter se borijo za odpravi sodnijskih prepovedi. Ker vsebuje ta argument britko resnico, je naravno napravil večji efekt tudi med rudarji. Vendar se je sedaj sam poslužil tega orožja, oziroma je najel 15 sfanatiziranih in neznačajnih rudarjev, ki so šli za njega v žerjavico po kostanj — on bo seveda pa plačal račun, oziroma rudarji, ki še spadajo v njegovo organizacijo. Njegovo moralično ogorčenje se je torej popolnoma stopilo.

3.) Nadaljni namen injunkcije je, da prepreči volitve uradnikov v 12. distriktu, katere se imajo vršiti v prvem tednu meseca decembra. Lewis je pred rudarji in pred svetom nastopal z angelsko haljo ogrnjen in trdil, da je zato hotel prevzeti 12. distrikt pod svojo upravo, da ga izčisti korupcije. Trdil je — in ne brez vzrokov — da je Fishwickova administracija korumpirana do mozga in da je prišel čas, da unijo očisti. (On se seveda ne razume ne na korupcijo, pobojstvo in raketirstvo, Lewis, ki je uvedel gangeštvo v rudarsko unijo v takem obsegu, da je celo Caponijeva skupina senca napram njemu.)

Ko pa je zvedel, da Fishwick ne bo več kandidiral za distriktnega predsednika in da bodo illinoiski rudarji prvič po dolgih letih imeli poštene volitve — vsaj upati je in tudi znamenja kažejo — se je pa poslužil injunkcije, da to prepreči. Z očiščenjem distriktne organizacije, kar se

(Dalje na 3. strani.)

POLET OKROG SVETA

Ted Lungren v aeroplanu "Emsco," s katerim je poletel s svojim tovarišem W. L. Stilerjem iz Amarila, Tex., proti New Yorku. Letalca nameravata poleteti okrog sveta v rekordnem času.

"VENERA"

Caroline Dosek iz Brooklyna, N. Y., je dobila pri kontestu kraljic v New Yorku naziv "moderne Venere." Kontest kraljičic je bil del kontesta na Coney Islandu. Razni poštenjaki raketirji so tudi letos „zmanipulirali v navedeni kontest.

Pradomovina človeka

Čaščenje prednikov se do današnjih časov še ni preživelo. Ljudje se še prav tako kot nekoč zanimajo za svoje rodovnike in zaradi tega se še vedno z zanimanjem razmotriva tudi vprašanje, kdo je bil naš skupni praoče in kje je pradomovina človeštva.

Že tedaj, ko je Adam splošno veljal za prvega človeka, je zgodovina povpraševala, na katerem koščku zemlje bi utegnil živeti. In dandanašnji iščejo učenjaki z enako vnemo kakor v srednjem veku tisti kraj, kjer je ležal rajski vrt Eden, kjer je prvi človek ugledal luč sveta. Na podlagi skromnih podatkov, ki se navajajo v zgodovini stvarjenja sveta in ki se v prvi vrsti nanašajo na reke, tekoče skozi paradiž, so stari učenjaki naznačili za domovino pračloveka nič manj ko 80 mest na zemlji. Navajajo se: Indija, Armenija, Babilonija, Avstralija, in še cela vrsta drugih dežel. Nekomu je prav prišel celo severni tečaj.

Dandanašnji pa Adam ni več nesporni oče človeškega rodu in vprašanje: kje je tekla zibelka človeštva?, je postalo zaradi tega mnogo bolj zapleteno. Kot izvor primitivnih človeških plemen, ki jih lahko smatramo za svoje neposredne ali vsaj posredne prednike, prihajajo v poštev trije kontinenti. Nekateri raziskovalci se zavzemajo za Afriko. Med njimi je bil prvi Darwin, ki se je že 1871. izrekel za to celino. Njegova teorija o postanku človeka iz opice, se je v novejšem času razvila v tem smislu, da sedanjih človeških opic ni smatrati za naše prednike, marveč za degenerirano pleme opičjega človeka, ki pa je navzlic temu v nekem sorodstvu s pračlovekom. Na podlagi te domneve lahko smatramo Afriko za pradomovino človeštva že zaradi tega, ker je Afrika hkrati tudi domovina človeških opic. Kot nadaljni dokaz so 1921 našli v Rodeziji ostanke okostnjaka tako zvanega Rodezijskega človeka, ki je primitivnejši, tedaj prej ko ne tudi starejši od Neandertalskega človeka. Razen tega so se našli v Afriki 15 m globoko v zemlji ostanki kosti neke izumrle pasme človeških opic, ki jih smatra prof. Dart za nekakšna vmesna bitja med človekom in nečlovekom. Potem pa žive v južni Afriki tudi sedaj še pigmaei: človeško pleme, ki je zaostalo v kulturi kamene dobe. To so tako primitivni ljudje, da znajo komaj šteti do tri in je prav mogoče, da predstavljajo globoko zaostalo prabobliko človeštva.

Za zibelko človeštva lahko smatramo tudi Evropo. Tu so se našli: najbolj znani pračlovek, tako zvani Neandertalec, dalje Heidelberški človek, Piltdownski človek v Sussexu na Angleškem in Cro-Magnonski človek, ki so vse rekonstruirali na podlagi izkopanih kostnih ostankov. To veliko število pa samo še ni zadosti močan dokaz v prilog Evropi, zakaj tu so pač največ iskali in raziskavali ostanke preteklih časov.

Zadnja leta dokazujejo mnogi učenjaki, da utegne biti rojstni kraj pračloveka nekje v Aziji, ker izvirajo od tod najstarejše izkopine človeških kosti. V prvi vrsti z otoka Jave, kjer so našli ostanke okostnjaka znamenitega Pithecanthropusa (opičjega človeka), pri čemer je treba pripomniti, da je Java spadala k azijski celini. L. 1921 so našli v neki votlini južnozapadno od Pekinga dele čeljusti z zobmi nekega izumrlega človeškega plemena, ki so ga krstili Sinanthropus. V Mongoliji pa so odkrili preostanke neke primitivne kulture, katere starost se lahko ceni na preko 25.000 let. Razen tega pa žive tudi v Aziji človeške opice in njim sorodni višji sesalci. Večina naših domačih živali in kulturnih rastlin je iz Azije. Mongolja je tudi najstarejša kopnina na zemlji in je kot kopnina obstojala že pred več ko 20 milijoni let, ko so bili drugi deli zemlje še poplavljeni. Vse celine so tvorile takrat zdržno celoto, tako da lahko predpostavljamo neko skupno središče, od koder se je človeški rod razširil na vse strani. In skoro vsi tehtni dokazi, s katerimi razpolagamo, pričajo, da je mogla biti to središče le Azija.

V različnih najdiščih izkopani človeški okostnjaki so sicer zelo nepopolni, toda navzlic temu je uspelo iz teh ostankov rekonstruirati precej točne in verjetne podobe človeških bitij, katerim so pripadali in razbrati z njih stopnjo razvoja. Pri tem se je odkrilo značilno dejstvo, da je bil n. pr. Sinanthropus iz vzhodne Azije sorodnejši Piltdownskemu človeku s skrajnega zapada Evrope, kot svojemu bližjemu rojaku: opičjemu človeku z Jave. Ta Pithecanthropus je nedvomno živel mnogo prej ko skupni prednik onih dveh.

Ako opazujemo zemljevid prazgodovinskih najdišč z ostanki pračloveka, pridemo do ključka, da so morali praljudje različnih geoloških dob prepotovati vse takrat vkup strnjene celine, kar je trajalo gotovo milijone let. Zakaj predpostavljati moramo, da so se posamezne skupine, krdela ali družine samo takrat pomaknile malo naprej, kadar so jih k temu prisilile spremenjene vnanje okoliščine — življenski pogoji — in da so se nedvomno med tem večkrat vračale nazaj v prvotna bivališča.

Sledovi človeku podobnih bitij pa so sevda tako temeljito zabrisani, da se najde ostanke le se sem pa tja, v prav nenavadno ugodnih okoliščinah. Ti ostanki se nanašajo na vnemar stopnje, neizmerno dolge razvojne dobe. Praoče teh najdenih praočetov: prvo človeško bitje, ki zasluži to ime in ki je bilo še smešna karikatura naše današnje podobe, pa bo gotovo na veke ostal neodkrit. Zaradi tega lahko smatramo, da je vobče nerešljivo tudi vprašanje, kje je tekla zibelka človeštva.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

AMERIŠKI DAN V LJUBLJANI

Živahno vrvenje in prepevanje izletnikov v Tivolskem hotelu. Banket. — Pozdravni govori sodrugov iz Ljubljane in Amerike. — Drugi dan na pot po Jugoslaviji

Ljubljana, 4. avgusta 1930. Danes se je izlet izletnikov SNPJ po Jugoslaviji končal v Zagrebu, kamor so dospeli zjutraj ob pol osmih z brzim vlakom iz Beograda. Nekateri so ostali v Zagrebu čez dan ter se zvečer ali ponoči vrnejo v Slovenijo, v Ljubljano, od koder gredo nekateri jutri zjutraj v Postojno, da si ogledajo postojnsko jamo, drugi pa se razgube po svojih domovih ter bodo pripravljali svojo prtljago za pot nazaj v Ameriko. Nekateri pa bodo ostali še jutri v Zagrebu. Ivan Molek se je vrnil v Ljubljano danes zvečer. Jutri bo Molek v Ljubljani, pojutrišnjim pa pojde s Šeliškarjem, ki pozna Trbovlje in je napol Trbovec, ter z Miletom Klopčičem, ki je doma iz Zagorja, obiskat in pogledat naše rudarske revirje v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku i. t. d. O tem obisku, kakor tudi o izletu po Jugoslaviji, bo poročal itak urednik Molek sam, ki je ves čas beležil v beležnico, kar so izletniki spremljali z opazkami, češ, kakor nas je svoj čas "malal" v "konvenčnicah", tako nas bo zdaj mogoče v kakih "izletničicah".

V kratkem naj povem le, da so izletnike sprejemali povsod lepo, v vseh mestih so nas pričakali zastopniki Delavskih zbornic ter delavskih organizacij, nas spremljali in vodili ter šli na roko kolikor je le mogoče. Izletniki so bili zadovoljni, dasi je bilo potovanje zlasti v vlakih kolikor toliko težko radi vročine. Imeli pa smo udobne vagone II. in I. razreda, dočim so plačali polovično vožnjo III. razreda. Tako je bilo omogočeno, da so spali tudi v vlaku. Hotelska prenočišča in hrana je bila vso pot zmerna, zlasti če pomislimo, da je posebno na Jadranu tujska sezona na višku, s čimer so običajno tudi cene — na višku. Pa je bilo vse res zmerno. Pritožb ni bilo. Iz Splita v Dubrovnik smo potovali na parniku "Dubrovnik" ter smo imeli lepo vreme in mirno morje. Ta del ter potem avtomobilski izlet iz Dubrovnika na Cetinje preko Lovčenovih serpentin sta bila pač najlepša dela izleta. Notranjska Roza, Tratnik in drugi so stalno prepevali ter je bila vsa vožnja radi soglasja izletkov prijetna in kratkočasna. Toda o vsem tem naj ima besedo s. Molek. Njegova beležnica je precej polna, bogve kaj vse bo odkril in zapisal.

Zato naj — sicer malo kasno, a radi odsotnosti moje mi boste pač oprostiti to zamudo — napišem.

O ameriškem dnevu

Izletniki so se v nedeljo 27. julija malone vsi zbrali v Ljubljani, kjer so jim bila preskrbljena stanovanja, v kolikor niso šli v hotele. Olip je zadnje dni imel svojo štabno pisarno v Ljubljani, deloma v hotelu, deloma v Zadružni banki, največ pa na cestah, koder sta se z Miletom Klopčičem podila od urada do urada, od človeka do človeka ter klela vročino. V nedeljo je bilo vse urejeno. Ljubljanski strokovni zaupniki so na kolodvoru z Olipom čakali pod svojo izletno zastavico SNPJ—izletnikov, ki so z vsemi raznimi vlaki prihajali z vseh strani v Ljubljano na "ameriški dan", na prvi ameriški dan. V hotelu Tivoli so na vrtu zgradili lesen oder za ples, godba delavskega železničarskega godbenega društva "Zarja" je prišla te pričala svirati, da je donelo daleč v mesto. Ves vrt je bil poln izletnikov ter zastopnikov ljubljanskega delavstva, a v veliki večini so bili izletniki. Ob 8. zvečer se je nato vršil v dvorani hotela banket za izletnike in povabljence (funkcijonarje Izseljenske Lige, zastopnike strokovnih in kulturnih delavskih organizacij, zastopnika Izseljenskega komisarijata v Ljubljani, zastopnike Ljubljanskega tiska, proletarski pisatelji in pesniki i. t. d.), ki jih je bilo vseh malone 200 po številu. Banket je otvoril član izletnega urada s. John Olip, ki je pozdravil vse navzoče ter predstavil sodrugom v delu osivelega sodruga dr. Henrika Tumo, ki je predsedoval banketu.

Dr. Henrik Tuma je v svojem nagovoru pozdravil navzoče v imenu delavskega zadružništva, poprej pa je še prebral pismo ge. Anke Kristanove, ki sporoča, da se žal ne more odzvati povabilu za banket radi smrti soproga, misli pa, da govori v njegovem imenu, če pravi, da iskreno pozdravlja vse izletnike ter naroča, naj naši prekomorski rojaki še tesneje navežejo stike z nami tostran oceana. S tem delom bi se najbolj oddoložili spominu pokojnega Antona, ki je s tako vnemo in radostjo pripravljal poti za izlet.

V svojem nagovoru je s. Tuma dejal med drugim: Prišli ste iz dežele svobode, prinesli ste s seboj duha svobode k nam, ki živimo vse drugače. V mladosti ste morali s culo čez morje, tamkaj ste doraščali v zavedne delavce, uživate tamkaj svobodo, in zdaj ste prišli ter nam prinesli občutek svobode. Res je, tudi tamkaj ni sama sreča, ker ni res, da bogastvo ustvarja kulturo, kot trdita Carnegie in Ford. Vedno je glavno gibalo delo, veselje do dela je odvedlo rojake preko morja in tamkaj so se oklenili ameriškega odločnega gesla "Hočem!" — in z njim zmagujete. Pozdravljam vse rojake, vse prekomorske rojake, ki ste prišli na obisk k nam, ponesite s sabo tudi naše pozdrave onim, ki niso mogli z vami v domovino, odnesite pozdrave SNPJ, ki naj vodi delavstvo, ga dviga in z njim zmaguje.

Za njim je izpregovoril **Ivan Vuk**, ki je pozdravil izletnike v imenu strokovnih organizacij, ki so včlanjeni v njih tisoči organiziranih delavcev. Želi, da stiki med delavstvom v Ameriki in delavstvom v stari domoivni najdejo še tesnejših vezi.

V imenu Zveze gospodarskih zadrug, matice delavskih zadrug Jugoslavije je govoril sodrug **France Kobler.** Govoril je v imenu 55 delavskih zadrug, ki imajo krog 25,000 članov in krog 90,000 družinskih članov v svojih vrstah. Pokazal je v kratkih besedah na uspehe zadružništva med delavstvom, obljubil, da bodo izletniki pri drugem izletu videli še več uspehov dela delavskih zadružnikov, ki je izgubilo pred tednom svojega pionirja in vodjo-Antona Kristana. Postavil je temelj, trden temelj, mi, njegovi učenci, bomo z vsemi silami nadaljevali delo po njegovih potih, volje in moči je dovolj in z radostjo gledamo na uspevanje gibanja. Naj živi zavedno delavstvo v Ameriki, naj živi zavedno delavstvo doma!

Potem je v daljšem govoru govoril izseljenski komisar **g. Fink**, ki je predlagal, da so pošljejo pozdravi na naše izseljence v USA, Kanadi, Avstraliji, Braziliji, Argentini, Uruguayu, Chili, Egiptu, Franciji, Nemčiji, Belgiji, Holandiji i. t. d. Izrekel je zahvalo Zedinjenim državam za njeno pravičnost in gostoljubnost, i. t. d. Spominjal se je tudi močnega slovenskega tiska v Ameriki, ki je zelo važen faktor.

Po Finku se je oglasil k besedi **Tone Seliškar**, ki je dejal kratko: "Prijatelji in sodrugi! Štejem si v prav prijetno dolžnost, da vas iz vsega srca in najiskreneje pozdravim v imenu proletarskih pisateljev Svobode. Z veseljem poudarjam, da so baš proletarski pisatelji tista živa vez med tistimi, ki se težko bore za vsakdanji kruh na tej strani luže, in med tistimi, ki jim domovina ni mogla dati kruha, med vami, ki ste v borbi za vsakdanji kruh prebrodili ocean. Pozdravljam vas in obljubljam, da bomo to idejno vez še učvrstili in poglobili. Živeli!"

Že ob nastopu burno pozdravljen je nato spregovoril stari socialistični veteran **Nace Miheve**, sivolasi sodrug, ki je skupno z Zavrtnikom in Kristanom delal na začetkih delavskega gibanja v Sloveniji. Z njemu lastno živahnostjo je začel:

"Pred leti, pred 10, 20 ali 30 leti so naše mamice pripenjale šopke fantom za klobuk za poroko, in potem je mladi par vsako leto segal za zrcalo po pratiko ter gledal, kako bi ga krstili. Zakaj vsako leto je privekal na svet nov zemljan. Nabrali so se otroci, hiša je postala premajhna, gruda je bila premajhna, njive so bile prekratke in preozke. Kruha ni bilo. Odločitev je bila lahka: Ali v Ameriko ali v Westfalijo. Odšli ste iz preozke domovine in šli preko morja ter tamkaj našli novo domovino. In sedaj, ko se vračate domov, so njive še vedno premajhne, preozke in prekratke, še vedno so hiše premajhne. Ali bo kdaj drugače, ali bo prišlo do svobode in širših grud, ali bomo večno sipali svoj zarod v svet? (Miheve je stisnil pesti in suval v zrak:) Poglejte nas, mi orjemo, mi orjemo, da bo domovina postala dovolj široka in svobodna in da bo rodila bogato za vse enako!

Ko je tako Miheve končal svoj govor, so zaorili živijo-klici, rojaki so hiteli k njemu ter mu čestitali: Jaz sem ta pa ta, se me spominjaš? Dobro si povedal! Itd.

Potem je spregovoril s. **Jurca** iz Detroita, ki se spominja teh preozkih njiv. Njih je bilo 8 otrok, pa le dve njivici, preozko je bilo zanje, pa so se raztepli po svetu. 27 let je že v Ameriki, kjer so si delavci pritrgovali od ust, da so lahko prišli obiskat domovino. Na tisoče jih je moralo ostati tamkaj, zakaj v krizi si niso mogli prihraniti za pot. V imenu teh kličem k združitvi, s katero bomo zmagali.

Sestra **Anica Golobova** iz Chicaga, ki je šla v Ameriko oz. so jo nesli tja, ko ji je bilo jedva nekaj mesecev, je z vso pravico izpregovorila v imenu onih, ki so rojeni v Ameriki. Govorila je slovensko, poudarjajoč, da s tem dokaže, da znajo tudi v Ameriki rojeni ali dorasli rojaki svoj slovenski jezik. Ta njen poudarek je bil od vseh sprejet z navdušenjem in živijo-klicanjem.

Se enkrat je vstal **s. Jurca** iz Detroita ter povabil vse navzoče na odkritje Cankarjevega spomenika na Vrhniki. S tem je zanesel na dnevni red banketa točko polemike. Zakaj oglasil se je takoj **s. Ciril Štukelj**, urednik "Svobode", predsednik društva "Svobode" ter tajnik Cankarjeve družbe, ter poudaril, da odkrivajo ta spomenik kralji na Betajnovi, in ne hlapci Jerneji. Zato se delavstvo ne bo odzvalo vabilu Vrhničanov ter ne pojde na odkritje. Kralji na Betajnovi postavljajo spomenik, ne da bi oživeli ideje Cankarja, marveč da bi jih zabrisali. Hlapci Jerneji še vedno iščejo pravic po svetu, zato se ne morejo družiti s kralji na Betajnovi. Slava in čast delu!

Govor je bil sprejet z navdušenjem.

Potem se je oglasil še **s. Anton Sušar** iz Kansasa, ki se zahvaljuje za gostoljubnost, ki so jo doživeli povsod ter izraža upanje, da bo izlet utrdil vezi med staro in novo domovino.

Sin pokojnega Antona Kristana, **Boris Kristan**, je v imenu Izseljenske Lige spregovoril nekaj besed. Opozarjal je na žalni trak radi smrti očeta, radi česar ne more mnogo govoriti. Pač pa z veseljem pozdravlja vse izletnike v imenu Izseljenske Lige, ker je bila to zadnja želja pokojnega očeta. Zahvaljuje se tudi izseljenskemu nadzorniku g. Finku, ki je vedno rad pomagal Ligi pri delu za izlet. Želi, da odnesejo izletniki najlepše vtise iz domovine.

Z Dunaja je baš istega dne dopotovala znana zadružna delavka, članica odbora Mednarodne zadružne zveze v Londonu, predsednica Mednarodne zadružne ženske gilde ter socialistična poslanica v dunajskem parlamentu, sodružica **Emmy Freundlichova**, ki je v angleščini pozdravila izletnike, očrtujoč veliko delo delavskih zadružnikov ter čestitajoč slovenskemu delavstvu tu in onstran oceana k njegovemu velikemu delu, ki ga pazno zasleduje in poroča o njem mednarodni zadružni zvezi v Londonu.

Tajnik Izletnega urada SNPJ **Jakob Zupančič**, je v svojem nagovoru izrekel slavo delu pokojnega Kristana, ki je prvi dal iniciativo za ta izlet.

Za zaključek je govoril še sodrug **Frank Aleš**: "Pozdravljam navzoče v imenu 63,000 članov Jednote, to je v imenu ene tretjine vseh ameriških Slovencev. Pred več kot 25 leti so odšli hlapci Jerneji iskat z zdravimi rokami dela v Ameriko. In zdaj, ko se vračamo, vidimo, da domovina še vedno ne zna ceniti zdravih rok svojih domačinov, da še vedno ne skrbi za svoje ljudi. V tej deželi živi še vedno hlapec Jernej, na oni strani morja pa so zaprta skoro vsa vrata, da bi se vrnili domov. Priznajmo pa si kar odkrito, da so same fraze, govoriti o tem, da naši ljudje niso izgubljeni za domovino. Domovina jih je izgubila, dala jim ni živeti, in zdaj je naša mladina v Ameriki vzgojena v ameriškem duhu. Pač pa bomo skušali ustvariti stalne stike z vami s stalnimi izleti, da pokažemo naši mladini, da je doma iz kulturne dežele in da njihovi dedje Slovenci niso nič manj vreden narod od drugih. Slovenski jezik bo mogoče polagoma izginil med nami, toda naše organizacije bodo stale ter pričale potomcem o našem delu, ki je rodilo tako močne podporne organizacije, kakor jih razen Slovencev nima noben ameriški narod." Med drugim je Aleš omenil tudi, da prihaja iz stare domovine stalno mnogo duhovnikov, ki niso storili še nič, pač pa so ustanovili nekaj far ter zbirajo krog sebe verniki, ki jih izkoriščajo. "Da se rešimo teh in da delavci zavedni sami ustvarimo svoje trdnjavo, delamo in gradimo našo Jednoto. Z vami bomo obdržali svoje stike, vi pa delajte, da bo domovina nekoč res svobodna in da ne bo treba naših sinov raztepati po svetu."

Dr. Tuma je potem zaključil oficijelni del banketa, nakar se je vršila zabava še dalje.

Zjutraj ob sedmih pa smo že bili na ljubljanskem kolodvoru, kamor se je prišel poslovit od izletnikov Boris Kristan, Frank Vilhar, ravnatelj Zadružne banke, ter naša umetnica Lovšetova, ki je prinesla Molku "zdravila" v obliki majhne stekleničice pristnega brinovčka.

Izleta se je udeležilo 68 oseb, med temi nekaj sorodnikov izletnikov ter od Izletnega urada SNPJ povabljeni vaš dopisnik M. K.

V Rusiji vladajo delavci?

Tako izjavlja ameriški farmarski magnat, ki se je pravkar vrnil s potovanja po deželi sovjetov; priznavlja, da je Rusija najboljši trg za ameriške izdelke in urgira industrijalce, naj navežejo boljše trgovske stike z Rusijo

New York. — (F. P.) — "Današnjo Rusijo vladajo delavci — o tem ni nobenega dvoma", je izjavil Thomas D. Campbell iz Hardinga, Mont., lastnik največje ameriške farme, ki se je pravkar vrnil z dvomesečnega potovanja po Rusiji, kjer se je mudil kot svetovalec za sovjetski farmski kolektivizacijski program. "Meni so dovolili, da sem lahko šel kamorkoli sem hotel in sem lahko videl vse", izjavlja Campbell. "Ničesar mi niso prikrivali. Udeleževal sem se ekonomskih konferenc s Stalinom, Rikovom in z drugimi vplivnimi voditelji sovjetske Rusije, in pri tem sem opazil, da so bili najmočnejši in najvplivnejši tisti možje, ki so zastopali delavce."

Campbell je urgiral ameriške bizniške magnate, naj omilijo depresijo, ki tlači Ameriko, z izvozom v Rusijo, o kateri se je izrazil, da je "največji trg na svetu za ameriške industrijske izdelke". "Če bodo ameriški trgovci trgovali z Rusijo, bodo lahko prodali dovolj blaga, da bo depresija, ki jo je povzročila nadprodukcija, zmanjšana. Če pa oni ne bodo izrabili priložnosti, ki se jim nudi, tedaj bosta profitirali Nemčija in Anglija, ki bosta dobili naročila iz Rusije, ki bi jih lahko dobila Amerika."

Napoveduje Howatov padec

Indianapolis, Ind. — Glasilo Lewisove UMWA namiguje, da bo gotova grupa v reorganizirani UMW, kateri načelujeta John H. Walker in Frank Farrington, bivši predsednik illinoiskega distrikta, skušala izpodriniti sedanjega predsednika unije Howata. To namigavanje je v zvezi z izjavo predsednika distrikta Fishwicka, da ne bo kandidiral za ponovno izvolitev. Za mesto distriktnega predsednika se baje potegujeta Walker in W. A. Dasch, ki se je boril proti priznanju Farringtonovih delegatskih pravic na konvenciji v Springfieldu. Howat tudi nima namena, da bi se pustil kar na lepem spodriniti, toda vztrajno dela na razširjenju in ojačanju reorganizirane unije.

Rudarski boj v "novi" fazi

(Nadaljevanje z 2. strani.)

je že v precejšnji meri izvršilo, odkar je nastal upor med rudarji, bi Lewisu zmanjkalo priljubljenega argumenta. Nič več bi ne mogel kazati na korupcijo v Illinoisu. Ker Lewisu spretnosti ne manjka, in tudi ni izbirčen v taktiki in sredstvih, skuša sedaj preprečiti illinoiskim rudarjem, da si izvolijo take uradnike, kakršne si žele in ne kakršne narekuje Lewisova, Fishwickova ali Farringtonova mašina.

4.) Lewisovi gangsterji so pred par tedni ugrabili v Indiani Joseph Claypoola, organizatorja reorganizraine U. M. W. of A., ga odpejali čez mejo v Illinois na neko samoto, mu grozili s smrtjo, ako ne podpiše neke lažnjive izjave, da sta Germer in Walker, podpredsednik in tajnik reorganizirane unije, podpisala pogodbo za $4 dnevne plače z nekim operatorjem v Indiani. Ker Claypool tega ni hotel storiti, so ga Lewisovi gangeži "samo" slekli, polili s smolo in povaljali v perju. Da prepreči možno sodnijsko akcijo proti gangežem, je med drugim v tej injunkciji tudi določeno, da ne sme noben uradnik ali uslužbenec reorganizirane U. M. W. of A. sodnijsko nastopiti proti Lewisu ali njegovim pripadnikom. Vsaj ta incident se lahko smatra za en vzrok za dotično postavko v prepovedi.

5.) Lewisova administracija je napravila pogodbo z operatorji na polju trdega premoga in prisilila tamošnje rudarje, da so jo odobrili. Ta pogodba je napravila iz rudarske unije na antračitnem polju navadno kompanijsko unijo. Sankcionirala je vsa zla, pod katerimi trpe in ječe tamošnji rudarji in je napravila podlago za nove.

Najbolj kriminalna točka v tej pogodbi je *odprava "pit committees"* (jamskih odborov), katerih funkcija je bila posredovati pri upravi rudnikov v interesu rudarjev v slučajih pritožb. Rudarji na antracitnem polju so ostali brez edinega orožja, s katerim so se še nekoliko branili proti kapricam, goljufiji z ozirom na zaslužek, raznim šikanam in priganjaštvu od strani bossov ali uprave. Rudarji imajo sicer lahko svoje pritožbene odbore, *v pogodbi pa je izrečno zapisano, da so ti odbori brez vsake moči.*

Povrhu tega nova pogodba tudi določa odbor dvanajstih, ki bo skrbel, da rudarji tako delajo kot kompanije žele. Besedilo v pogodbi se sicer nekoliko drugačno glasi, vendar pa ima v prejšnjem stavku označeni pomen. V tem odboru so poleg šestih zastopnikov operatorjev, Lewis, Murrey, Kennedy in trije distriktni predsedniki prizadetih rudarjev. Predsednik tega odbora je eden izmed šestih kompanijskih zastopnikov. Da je namen tega odbora *disciplinirati rudarje, ki bi se uprli,* se to čita med vrsticami sprejete pogodbe, oziroma se po njenem besedilu to lahko smatra.

Tudi krajevne unije rudarjev so precej ostrižene po tej pogodbi; unijske prispevke so dosedaj pobirale od članov krajevne unije, pod novo pogodbo, ki poteče meseca aprila 1936 — ako je kompanije prej ne ukinejo z napovedjo odprte delavnice — pa unijske prispevke kolektajo kompanije in jih pošiljajo direktno distriktnim organizacijam. "Check-off" ni prisiljen — edina dobra točka v pogodbi. Vendar pa Lewis smatra, da bo na ta način prejel več "mazume" od rudarjev kot pod starim sistemom, kar ni izključeno, ker operatorji lahko naredijo potreben pritisk na vsakega rudarja, da prispeva svoj dolar na mesec Lewisu. Rezultat te določbe ne more biti drugačen kot da se bo vodstvo unije še bolj udinjalo operatorjem. Rudarska organizacija radi tega lahko postane še slabša kot so pa kompanijske unije.

6.) Ta pogodba torej vsebuje dovolj materiala, katerega Howatova skupina lahko porabi za agitacijo proti Lewisu, le za popolnejše razkrinkanje. To pa je zabranjeno potom sodnijske prepovedi, katero je izdal sodnik Kern.

Rebelni rudarji so torej — vsaj začasno — popolnoma "zašiti". Ta Lewisova poteza ima v prvi vrsti namen disorganizirati Howatovo skupino s tem, da ustvari konfuzijo in nov kaos v rebelni uniji, predvsem da vrže članstvo iz ravnovesja. Tudi Lewis ni toliko naiven — oziroma najmanj — da bi upal na trajno uveljavljenje te injunkcije. Tudi obstaja možnost, da ima v zvezi s to sodnijsko prepovedjo prste vmes tudi jeklarski trust, ki se s smehljajočim očesom ozira po Lewisu in ga spremlja na njegovih perverznih potih. Vsaj prizadevanje Lewisa, da prepreči reorganiziranje rudarjev, je vredno lepe milijone jeklarskemu trustu, kakor tudi vsem ostalim kapitalistom, ki sesajo kri iz teles rudarjev in njihovih družin in se redijo na račun premogovne industrije.

Kolikor hujši pa je udarec, ki pada po rudarjih, toliko večji bo odpor, toliko glasnejše bo zagrmelo ko pride čas za to, ki najbrže tudi ni tako oddaljen. Glavno pri tem je, da rudarji ne izgube poguma, da jih vse zaprreke in mahinacije s strani Lewisa in drugih elementov ne onesrčijo in da gredo še z večjo vstrajnostjo v boj za pošteno in bojevito organizacijo. Biti bi moralo vsakemu jasno, da bodo rudarji — kot drugi delavci — prišli do svojih pravic le po tem svoje organizacije, ki ne bo obstajala po milosti operatorjev in drugih kapitalistov, temveč kljub vsem odporom, zaprekam in mahinacijam.

A. G.

Spomenik v večnem snegu

Zemlja Fridtjofa Nansena

Dežele Franca Jožefa ni več! Rusko društvo znanosti jo je preimenovalo v Zemljo Fridtjofa Nansena.

Novo ime je za to otočje zelo prikladno, ker so ti otoki pred severnim tečajem igrali v eni najbolj dramatičnih epizod v življenju Fridtjofa Nansena pomembno vlogo.

Dežela, ki nosi zdaj njegovo ime, je Nansenu dobesedno rešila življenje in ga ohranila dragocenemu človekoljubnemu življenju, ki je doseglo svoj višek v času, ko je skupno z Herbertom Hooverjem rešil milijone gladujočih Rusov.

Fridtjof Nansen si je s skupino drznih mož izvojeval na ladji "Fram" l. 1893. svojo pot skozi plavajoča ledišča v Severni Sirbiji. V objemu ledu je blodil 35 mesecev po Polarnem morju ne da bi videl kopno zemljo in brez vsake zveze z ostalim svetom, ki je smatral Nansena in njegove tovariše za izgubljene.

Ko se Nansenu ni posrečilo doseči severnega tečaja v ladjo "Fram", se je odločil, da se odpravi s tovarišem peš proti severnemu tečaju. V družbi Johansena, s tremi sanmi, 22 psi in 2 kajakoma (eskimski čolni) sicer ni dosegel zaželjenega cilja — vendar sta oba moža napravila največjo pot v smeri proti severnemu tečaju — 86 stopinj 12 minut t. j. od tečaja 228 milj. Ko sta krenila zopet proti jugu, sta izmerila najdaljšo pot, ki jo je kdajkoli človeška noga napravila skozi ledeno puščavo. Nazadnje sta jima ostala samo dva psa. Johansona je podrl lačen beli medved, vendar pa je ušel smrti.

Slednjič sta dosegla otok Evo, enega izmed otokov, ki spadajo zdaj k Zemlji Fridtjofa Nansena. Tam sta zgradila kočo iz kamenja in sta se skoro vso zimo preživljala z medvedjim mesom. Na spomlad sta se odpravila na pot proti večjim otokom. Nansenov kajak je napadel ogromen mrož, ki je zasadil svoje sekače v čoln, toda Nansenu se je posrečilo, da se je s tovarišem rešil na ledeno ploščo.

Ko sta snovala načrte, kako bi po dolgi in opasni morski poti prišla zopet v civilizirane kraje na Novo Zemljo, je Nansen nenadno zaslišal pasje lajanje. Šel je takoj naprej in v svojo največjo radost ugledal Fredericka Jacksona, voditelja angleške polarne ekspedicije. Jackson, ki se je bil pred leti seznanil z Nansenom, ni mogel v bradatem, dolgolasem in temnopoltem možu spoznati slovitega plavolasega norveškega raziskovalca. Nansen in Johanson sta se s kitolovcem angleške ekspedicije vrnila domov. Ladja "Fram" je prišla šele nekaj dni za njima. Ves kulturni svet je sprejel vest o Nansenovi rešitvi z velikim zadoščenjem.

Bivša dežela Franca Jožefa, največje v Arktidi odkrito ozemlje, ima v prvi vrsti pomen kot zemlja spomina na Fridtjofa Nansena. Z večnim snegom pokrit spomenik, postavljen na čast velikemu možu. Deli se v številne večje in manjše otoke. Prekopi, jeziki in predgorja še čakajo svojih imen.

Narodnost posameznih odprav in skupin ter dobo, ko so se mudile v teh krajih, je prav lahko dognati, če prečita človek imena na zemljevidih: Britski kanal, Aleksandrov otok, Harmsworthova morska ožina, Cambridgeški zaliv, Wilczekov otok, Wayprechtovo morje, Dežela prestolonaslednika Rudolfa, Morski konec Pierponta Morgana, Vanderbilt Sund, Otok Grahama Bella, Whitneyevo morje. Trideset teh otokov je dolgih po 10 ali več milj, ostali, kakih dvajset, pa je majhnih. Večji otoki merijo v dolžino 30 milj. Kot enotno otočje leži Zemlja Fridtjofa Nansena nekoliko severneje od Svalbarda (Spitzbergov).

Zemlja Fridtjofa Nansena je najbolj tipična polarna dežela. Večino teh otokov tvori do nekaj nad 300 m visoka planota z ogromnimi ledenimi kopami. Jedva pet odstotkov planote se osvobodi poleti snega. Samo lišaji, mahovi, neke vrste trava in mak rastejo tam, kjer solnce raztopi sneg. Beli medvedje in lisice žive na otokih; v vodah pa se lovijo mroži in tjulenji. Na tisoč golobov in drugih ptic poživlja te otoke od marca do septembra.

NOVA IZNAJDBA

V svrho pospešitve zračne pošte si je zadnjih par let *je marsikdo belil glavo. Na sliki je videti Cobotovo iznajdbo, ki omogoča, da letalo v polni brzini pobere vreče pošte. Eksperiment s to napravo, ki se je vršil na Mitchell Fieldu, N. Y., se je dobro obnesel.*

Adam Milkovič:

PODEDOVANO ZNAMENJE

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontestu Prosvete.)

"Po beznicah zahaja."

"Brrr . . . Brrrr . . .," je otepal oče z rokama, "kaj bi take neumnosti! Malo veselja si pa na tvoje zavračanje že mora privoščiti. Šale in zabave sem tudi jaz ljubil. Ko se mu pa izpolni želja, to ti povem šele danes, dal mi je besedo — da se posveti samo tebi in delu."

Isti čas je Stojan Lesjak v svoji sobi stisnil pesti.

"Prokleto," je siknil skozi zobe, "danes šele so se mi odprle oči. Ti," se je pogledal pobliže v zrcalo in si pogladil svojo razmršeno brado, "ti, Stojan Lesjak, ha, ha . . . — berač! Danes si ga videl; ha, ha . . . z brevirjem se je priplazil za njo, vrag črni! Čakaj!" Vrgel je raz obraz brado, raztrgal raz sebe beraško oblačilo in si podpri obraz s pestmi. "Tako, tako! V gozdu se torej shajata. Hm! In potem sta prišla drug za drugim, kakor da se ne poznata, in sta ha, ha . . . vrgla v moj klobuk, ona dinar, on pol dinarja. Ha, ha, ona dinar, on pol dinarja. Evo!" je vrgel priberačena novca na mizo "evo miloščine. Čakajta lisjaka!"

Ko je strmel v novca na mizi, je v njegovo okno nekdo vrgel pesek.

"Kaj je to?" Stojan skoči k stikalu in ugasne luč. "Kdo vraga sili v okno v tem času?" Približal se je in oprezno odprl okno. Med grmičevjem in listjem je zašumelo in utihnilo.

"Mara?"

Tišina. Iz tovarne rohnenje strojev in od nekje ropot koles. V Lesjaku je vstala slutnja. Da bi prišla sem? Ona? Počasi se je sklonil in polglasno jeknil:

"Irma?"

Zdrvel je po stopnicah. Nič. Z žepno svetiljko je preiskal vse — zaman. Stal je pred uganko, ki ji ni znal rešitve.

Kje je Mara?

Dnevi beže . . . Odvetnik Rakuš, hišni prijatelj in star znanec Hribarjeve druge soproge Vere, ravno hiti po ulici z malim zavojem, ko mu pomaha z roko iz bližnjega avtomobila sluga Caharija. Šofer na Caharijev ukaz avto zastavi.

"Gospod doktor," skoči iz avtomobila Caharija, "ali ste kaj videli Jeromena?"

"Jeromena?" je ponovil tjavendan odvetnik, "kaj pa je?"

"O nič," odvrne hladno Caharija, "vprašal sem kar tako. Hm, veste zgubil sem ga pravzaprav. Ali bi prisedli, gospod doktor?"

Odvetnik je vstopil. "Veste," je kar po domače pričel Caharija sedeč na doktorjevi desnici, "nesreča se nam je pripetila."

"Tako?"

"Da. Evo," je stegnil k njemu sluga svoje bele roke, "moko sva stresla."

"Hm," se je z malo zanimanjem začudil odvetnik in pogledal nato na polno košaro jajc.

"Tudi zanimivo, kajne?" se je nasmejal Caharija.

"Kaj pa boste s toliko jajci?" je raztegnil obraz Rakuš.

"Uganite," ga je prijateljsko udaril po kolenu Caharija.

Odvetnik je skomignil z rameni in odmaknil koleno.

"Hm, vi ne veste? Zaroka bo, zaroka! Ha!" je udaril on odvetnika po drugem kolenu. Odvetnik Rakuš ni niti opazil, da so mu ostali na koleneh polni odtisi Caharijevih rok in je pred Hribarjevo vilo urno izstopil.

"Kaj?" je ponavljal sam sebi in hitel po stopnicah. "Zaroka? Mara?"

Gospoda Hribarja ravno ni bilo doma, pa je odvetnik Rakuš zato njegovi soprogi Veri temeljiteje izprašal vest.

"Kako si spala, dušica?"

"Hvala. Osnaži si kolena."

"Ah! Kdo bi si mislil! Torej praviš, da me Caharija ni nalagal?!"

"Želim, da si točen."

"Taka novica!"

"Čas je že," meni gospa Vera. "Stvar se že kar predolgo vleče. Ne vem, Mara mi je že od prvega dne tako tuja. Kar sem skozi leto dni govorila ž njo, bi vse lahko povedala v eni uri."

"Oh!"

"Bodi točen! In kje si hodil cele štiri dni?"

"Dragica!"

"Zopet izgubil pravdo?" Slonela je na divanu.

"Zopet," je pritrdil on. "A kaj to! Tega sem se že skoro navadil, a — najemnik mi je zopet povišal stanarino!"

"Tako?" Gospa Vera se je vznemirila. Vedela je kam merijo njegove besede. Zopet mu mora priskočiti na pomoč z denarjem. "Ti se na večer gotovo vrneš?" Nastavila mu je do ramen golo laket.

"Sigurno. Na zaroki vendar moram biti! Hm! "Gladil ji je laket in jo poljuboval.

"Težko sem te že pričakovala," mu je nastavila še drugo roko in odvetnik je nadaljeval započeto delo. Prsi gospe Vere so se dotaknile njegovih lic. Ona sama ga je gladila po laseh in mu razburjala kri. Tesneje in tesneje sta se privijala, ko ta hip zapoje v predsobi zvonec.

"On!" Gospa Vera skoči k oknu, odvetnik si uravna razmršene lase. Čujejo se koraki.

"Ha, ha, ha . . ." ploskne Vera, "gospod doktor, vi nikakor niste dober prerok."

Vstopi tovarnar Hribar.

"Kako, da ne," se sili odvetnik v zadregi. "Ah, zdravstvuj!" se obrne k Hribarju in mu prijateljsko ponuja svojo desnico.

"Sklenjeno," udari tovarnar Rakuša po rami. "Vendar smo zadevo spravili z mrtve točke. Danes večer, kajne, saj utegneš . . ."

Posedli so. Tako in tako so govorili, se smejali in ugibali o tem in onem. Ta čas so Jeromen, Caharija in kuhar delali v kuhinji s tako požrtvovalnostjo, da se je tuintam stresla malone vsa hiša. In ko je gospa Vera prestopila kuhinjski prag, je z začudenjem obstala. Jeromen in Caharija sta se obmetavala s testom, ki je bilo pripravljeno za pecivo. Kuhar je mehke bombe proti pobiral in ker je bil nepristranski, je zalagal ž njimi pravično oba sovražnika in nekrvavi boj se je nadaljeval . . .

"Tako?"

Jeromen, ki je stal pri vratih se je zdrznil ni se obrnil. Njegov obraz je bil poln testa. Ko še ni prišel k sebi, mu je priletela v tilnik zadnja kepa testa in tako se je gospe Veri nehote priklonil.

"Oprostite, milostiva, sa-a-aj to je sa-samo danes, ko . . ."

V tem je Caharija zlezel pod štedilnik in skušal nehati z dihanjem. Gospa je ukazala napraviti novo testo. Potem se je obrnila in nič se ni mogla hudovati. "Tako veselje!" je rekla sama sebi. "Saj to je samo danes, ko je zaroka! Ha!"

(Dalje prihodnjič.)

—ch:

DOŽIVETJE

Cenka je rada in mnogo čitala, posebno povesti in romane, v katere se je često tako vživela, kot bi ona sama živela tisto življenje, ki ga je upodobil pisatelj v svojem delu.

Na tihem si je želela, da bi se ji kdaj primerilo kako podobno doživetje, kot dekletom v povestih in romanih. Zdelo se ji je, da bi bila cela junakinja, če bi se ji primerilo na primer, da bi morala braniti svojo dekliško čast in bi ji pri tem priskočil na pomoč lep mladenič, s katerim bi se potem zaročila, poročila ter z njim živela v popolni sreči ljubezni.

Ko je Cenka sanjala take in podobne sanje je bila še prav mlada in ker se ji v tej dobi ni pripetilo ali primerilo nič takega, kar bi mogla imenovati doživetje, je sčasoma pozabila svoje sanje in ni niti mislila več na enake fantazije.

Spomnila se jih je zopet šele nekoč, ko je nepričakovano v resnici gledala v obraz doživetju, ki bi jo bilo skoro stalo ne le njeno dekliško čast, temveč tudi življenje.

V družbi nekaterih mladih žena in kmečkega fanta se je podala v oddaljeno malo mesto na kupčijo s sadjem. Ker pa je bilo v mestu, ali boljše trgu, že mnogo drugih prodajalk sadja, so se odločili, da peljejo svoj skupni tovor sadja k vojaškemu taborišču v nekaj milj oddaljeni gozd.

Kupčijska sreča jim je bila mila, v dobri uri so pri taborišču prodali vse sadje kar so ga imeli na vozu in žal jim je bilo, da so bili par jerbasov lepega sadja po nizki ceni prodali prekupčevalki v trgu.

Dan se je nagibal k večeru, zato se jim je mudilo, ker so mislili iti naravnost domov po tej nagli in dobri kupčiji. Noči so bile svetle in hladne v tem letnem času in mnogo bolj prijetne za dolgo vožnjo na vozu, kot vroči dnevi.

Brzo so torej povezali in pritrdili na en konec voza prazno posodo. Medtem so sem ter tja odgovorili na kako šaljivo opazko okoli stoječih vojakov. Nihče ni slutil nič hudega; mirno so sedli vsi na voz, da se odpeljejo iz gozda.

Tedaj pa so se zagnali vojaki — Italijani kot podivjane živali proti vozu ter hoteli s silo potegniti ženske raz voza.

Dva sta prijela konja za uzdo, tretji je strgal presenečenemu vozniku vajeti iz rok in jih vrgel konju na hrbet, ostali so vpili in se gnetli liki od strasti pobesnele zveri okrog voza. Ženske, ki so Italijane dobro poznale (v kratkem času so namreč že izgubili vsako spoštovanje med podjarmljenim ljudstvom) — niso čakale, da bi jih nasilneži potegnili z voza. Urno so prijele za dežnike, ki so ležali na vozu ter močno udrihale po razgretih buticah vročekrvnih Lahov.

Cenka je imela največji naval "bestij" na njeni strani voza. Bila je najmlajša in borila se je najbolj vneto zato pa je vojake leše bolj podžigalo, da bi jo dobili v svoje roke. Ko se ji je prelomil dežnik, so se smeje zagnali proti njej ali ona je v hipu pobrala leseno vozno ročico, ki je ležala na vozu ter spet bila okrog sebe. Odurnemu Kalabrežanu, ki se mu je posrečilo priti blizu nje, je zasadila zobe v kožo, ko jo je surovo pograbil za roko, s katero se je držala voza.

Kakih petnajst minut je trajal vroči boj med skupino vojakov in skupino štirih mladih žensk s kmečkim fatom, ki ni imel nobenega orožja razen biča, katerega je pa tudi že zlomil, boreč se z vojaki, ki so držali konja na mestu.

Cenki so pešale moči, rok skoro ni več čutila, pred očmi ji je vstajala grozna slika njene usode — ako omaga.

"Janez," je zavpila, "daj, poženi konja, pa naj se tudi splaši, raje se ubijem v prepadu, kot da me dobe živo v roke ti vragi!"

Fant je res še enkrat z vso silo odrinil vojake, se zagnal na voz, pograbil vajeti ter z njimi po konju tako močno, da se je žival vzpela na zadnji nogi in se pobliskovo spustila v dir proti trgu. Vojaki so odleteli od voza kot žoge, ženske pa so se komaj obdržale na vozu ob silnem sunku.

Konj je dirjal z vso silo in ženske, ki jih je konj pravkar rešil enega zla, so trepetaje čakale, da jih splašena žival strmoglavi čez visoko "škarpo" v dolino. K sreči se je vozniku kmalu posrečilo pomiriti zbegano žival.

Ko so bili že blizu trga so se ustavili in ženske so stopile za cestno grmovje, da si nekoliko uredijo lase in obleko — take kot so bile, niso mogle skozi trg.

Voznik Janez je nataknil konju torbo z ovsom in mu prinesel vode iz blizu tekočega potoka. Potem pa je stopil za ženskami ter jih smeje vprašal, kako se počutijo.

Ženske so se smejale ter s par dovtipnimi šalami označile hrabrost in junaštvo "lastavic", kot so ljudje v okupiranem ozemlju imenovali nadležne in sitne Italijane.

Cenki pa ni bilo do smeha in nejevoljna je rekla ženskam: "Lahko se smejete zdaj, ko ste na varnem, sicer pa jaz ne vidim v tem, kar smo pravkar doživeli, nič smešnega in mraz mi je, če se spomnim, kaj bi bilo sedajle z nami, da ni bilo Janeza in pa tiste ročice na vozu —"

"No, kar je res, je res, nabili pa smo jih le, pajace laške, posebno Cenka jim je dajala gorke s tisto gorjačo, pa bi jo bili vseeno radi imeli," se je pošalil Janez.

"Mislim, da si bodo nekateri dobro zapomnili ta večer," je rekla ena izmed žensk, "bodo vsaj vedeli kakšne smo Primorske."

"Zmotili so se, če so mislili, da vse prodajalke sadja prodajajo tudi sebe," je pristavila druga ter spomnila, da bo treba odriniti, če hočejo nocoj priti domov.

Janez si je zvil cigareto ter šaljivo vprašal, kaj bo dobil kot nagrado za svoje junaštvo. "V vojni bi bil gotovo dobil kolajno za enak tepež brez vsakega orožja," je pristavil in se ozrl na Cenko, ki je še vedno molče sedela v travi.

"Veš kaj, Janez," se je oglasila ena od žensk, "Cenka ti najložje poplača tvojo hrabrost, ker je še dekle; kar zmenita se in povabita nas na svatbo, bomo že kaj prinesle nevesti v dar."

Vsi so se smejali dobrohotnemu nasvetu mlade žene in Janez ji je vrnil milo za drago, rekoč: "No, saj zaradi vas omoženih žensk bi se prav gotovo ne bil cukal z italijanskimi pobalini, le Cenke jim nisem hotel kar tako prepustiti, nje bi bilo res škoda."

Smeje se so vsi odšli proti vozu in se brez kake nadaljne nezgode podali proti trgu in od tam domov.

Lepe poletne noči, ne dolgo po tem dogodku, je Janez prvič potrkal na Cenkino okno. Vedel je, da Cenka nikomur ne odpre okna, a kljub temu je poskusil svojo srečo.

Bil je več kot presenečen, ko je čisto blizu začul smejoč Cenkin glas: "Glej ga no, mar si prišel po plačilo, Janez?"

"Kaj še," se je odrezal Janez, "prišel sem le poskusit, če bi morda odprla okno svojemu rešitelju, rešena kraljična."

"Ali si navihan, zdaj mi je pa res žal, da sem ti odprla," se je smejala Cenka.

"Rad bi te nekaj vprašal Cenka," je rekel Janez, "pa vem, da ne bom dobil povoljnega odgovora, ker vem, da zame ne maraš. Vesel pa bi bil, če bi dobil en sam poljubček od tebe — to sem vendar zaslužil." Cenka ga je molče pobožala po bujnih laseh in ga poljubila na ustnice, nato pa naglo in tiho zaprla okno.

Janez je onemel obstal nekaj hipov pod oknom — upal je bil vseeno, da ga Cenka ljubi. Še enkrat se je ozri proti oknu, zatri bolest v sebi in je veselo zavriskal ko je prišel k fantom na vasi.

Cenka je slonela ob zaprtem oknu in gledajoč v jasno noč premišljevala, zakaj je njeno doživetje tako drugačno nego doživetje mladih ljudi v povestih in romanih.

Rada bi bila ljubila dobrega Janeza, a kaj, ko srce ni hotelo . . .

ŠEST DNI PREKO OCEANA

Najkrajša in najhitrejša pot na potovanje na evropskih parnikih.

Ile de France, 27. aug. - 12. sept. (Noon)

PARIS, 1. sept. - 19. sept. (4 P. M.)

FRANCE, 5. sept. - 26. sept. (7 P. M.)

Najkrajša pot po Atlantiku. Vsakdo je v posebni kabini z vsemi modernimi udobnosti. — Pijača in slavna francoska kuhinja. Izredno nizke cene.

Vprašajte kateregakoli pooblaščenega agenta ali

FRENCH LINE

213 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

Kadar izgubite moč ali težo

Moški in ženske, ki so slabotni in bolehni in imajo slab apetit, neprebavnost, sitnosti plinov in napetosti v želodcu in črevih, glavobol, draženje oblati ali mehurja, ali kronično zaprtnico, bi morali vživati Nuga-Tone.

Nuga-Tone očisti telo bolesni goječih nečistosti, katera vam delajo mizerno življenje, vam da boljši apetit, pomaga prebavi in odžene plin in napetost iz želodca ali črev. Nuga-Tone tudi ubiješ bolne živce, pomaga obistnemu ali mehurnemu draženju, ter ojača ostabele, slabotne organe, napravi dovolj rudeče zdrave krvi, preženo zaprtnico, prinese mirno osvežujoče počitno spanje in povrne zdravo meso na suha telesa. Nuga-Tone se prodaja pri vseh trgovcih z zdravili. Ako vaš trgovec nima tega v zalogi, recite mu naj istega naroči za vas od njegovega prekupževalca. —(Adv.)

Naročnina za list Prosveta

Za Združ. države in Kanado	$6.00
1 tednik in	4.80
2 tednika in	3.60
3 tedniki in	2.40
Za Cicero in Chicago je	$7.50
1 tednik in	6.30
2 tednika in	5.10
3 tedniki in	3.90
Tednik sam stane	$1.20
Tednik v Evropo stane	1.70
Poštnina za tednik v Evropo	.50
Mladinski List stane	$1.20
Ml. List v Evropo stane	1.50

Cena oglasom po dogovoru.

Filip Godina, upravnik.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

NOV PARNIK

Tovorni parnik "Exalibur" predan valovom v ladjedelnici v Camdenu, New York. Njegova botra je bila mrs. Hoover, katero je videti na sliki v družbi kongresnika Tillmana iz Connecticuta. Pri krstu je čista voda—simbol ameriške "prohibicije"—nadomestila šampanjca.

Dr. Lorenz

642 Penn Ave.
Pittsburgh, Pa.

EDINI SLOVENSKO GOVOREČI ZDRAVNIK ŠPECIJALIST MOŠKIH BOLEZNI.

Moja stroka je zdravljenje akutnih in kroničnih bolezni. Jaz sem že zdravim nad 25 let, ter imam skušnje v vseh boleznih in kar znam slovensko, zato vas morem popolnoma razumeti in spoznati vaše bolezni, da vas ozdravim in vrnem nad in zdravje. Skozi 25 let, sem posebni poseben skušnje pri zdravljenju moških bolezni.

Jaz ozdravim zastarelejšne krt, mehurja in kar po telesu, bolezni v grlu, izpadanje las, bolečine v kostih, stare rane; zaloboost, živčne in bolezni v mehurju, ledvah, jetrah, želodcu, revmatizem, revmatizem, kataz, stare Sifa, nalahne itd.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo i petek od 9. dopoldne do 8. popoldne; v torek, četrtek in soboto od 9. dopoldne do 8. zvečer; v nedeljah in praznikih od 10. dopoldne do 12. popoldne.

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstopilih, črtanih in izobčenih članov naznaniti upravništvu Prosveta, da se lahko točno vredi imeni za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljete glavnemu tajniku ostanejo tam v arhivu in jih upravništvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na nalaščen zato pripravljenih listinah vse naslove upravništvu Prosveta posebej. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravništvo uljudno apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo.—Philip Godina, upravitelj.

BRZA ZVEZA V EVROPO

preko Hamburga na naših modernih parnikih

HAMBURG DEUTSCHLAND
ALBERT BALLIN NEW YORK

Redna tedenska odplutja. Zmerne cene. Direktna železniška zveza z Jugoslavijo.

Redna odplutja tudi na naših znanih kabinskih parnikih

ST. LOUIS, MILWAUKEE in CLEVELAND

Za navodila vprašajte lokalnega agenta ali

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 N. Michigan Avenue ◆ ◆ Chicago

MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE. ALI STE NAROČENI NANJ?

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA